

Pomhaj Bóh!

Číslo 31.
31. julija.

Četnik 8.
1898.

Serbske nježelske lopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Smolerjez knihicizšezerni w Budyščinje a šu tam dostacž ja šchtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

8. nježela po šwjatej Trojizy.

Čist na Šejbresskich 13, 14.

„My nimamy tudy žane wobstajne město, ale to pschichodne pytamy.“

Žnjowcy čas je krašny čas, a wošebje lěta, hdžež šu žně tak rjane a wjedro jara pschichodne. „Žnjecž“, tuto kófke šlowo, tak wjele šwjebelenja a noweje nadžije šbudžuje w čłowškej wutrobje. Žylichki džen ratař rady špróznijwe džela, wón džě móže domkhowacž, šchtož k žiwjenju trjeba šam ša šo a ša šwój dom. A tola je žnjowcy čas tež wažny čas, kiž nam wo našej šachodnošči přěduje. Druhi žnjecž, šmjercž, tež wokolo kłodži, šo by naš čłowjekow pošykl wot role teje semje; domwožene budže naše wotemrjete čželo na pohrjebnišchčo a naša dušha, ach šo móhl ju Bóh jako dobru pschenzu khowacž do šwójich nježelskich bróžnjow. „My nimamy tudy žane wobstajne město“, wopomni to tola, hdžž nětko na twójich polach žnějšch.

Bohu žel mamy njewěrjacych, kotřiž mjenja, hdžž je čłowjek wumrjel, potom je kónž wscheho, šo po šmjercži njeje ani horjestawanje teho čžela ani wěčne žiwjenje. Dyrbi pak to loš čłowjeka, Božeho džěšča, byčž, kotrychž je Bóh šebi k podobnošči štworil a droho wukupil psches Jesom Šhrysta; wumrjecž a jenicžy byčž zyroba čžerwjow? Ně, hlóš w našej wutrobje šaklineži: „A krašnišchemu šmy postajeni“, ně, Bože šlowo praji: „Druhi šabatny wotpocžink je hišchče wostajeny Božemu ludu.“ Wostajišch

ty twoje plody wonkach? ty je tola wowlóčyšch a wuczišch. Tak je tež w Šnješowej ruzy ta wějerna lopacž, a wón budže šwoje huno wuczišch, a budže pschenzu do šwojeje bróžnje hromadžecž a te plowy š wěčnym wohenjom špalicž. Teho dla njech tež pola naš rěka: „To pschichodne pytamy.“ Něch je to naša najwjetšha starošč: „Šchto pomha čłowjeka, hdž by wón runje zyly šwět dobył a pak na šwojej dušchi šchłodowal?“ Něch kóždy na to myšli: „Šchto wě mój kónž, wón šnadž je bliški.“ Stari dyrbja wumrjecž, ale mlódzi móža tež wumrjecž. A Bóh chže, šo by wschitkim čłowjekam pomhane bylo, a šo bychu k pošnacžu teje prawdy pschishli. Kóždy móže šbóžny byčž, Bóh njchlada na paršchonu, ša bohacych a kłodnych, wošebnych a nišchich, štarych a mlódych je tam ruma došč. Šslyšy tež tam njepoběhnu, kónž budže horju tam daty. „Něch šo dha, kralowške džěči, wam wutroba hori, wěčnu wam krašnošč wasch Jesuš na Golgatha štwori; wasche je wišho; Jesuš je woprowal šo. Šamjen! Duž k nježelskam horje.“ We wutrobje wěra do Jesom Šhrysta a lubošč k njemu, kiž je nam to pschichodne město pschihotowal a nětko nosy na prawy pucž, kiž je nam wotšyknjeny w Božich kašnyach a na šchčezku do Božeho doma, hdžež šo pošylnimy ša dalšche šwěrne pytanie a k Božemu blidu, hdžež šwoju draštu w jehnjecžowej krowje wuczišchimy. A wočo njech wschědnje k horam hlada, wot kotrychž nam pomoz pschidže, a teho wohlada, kiž njebudže twójimaj nohomaj šo dacž pošyknecž a kiž nješpi, abo njeđrema. A twój rt njech šo modli a twoje šdychnjenje njech je: „Šnježe, šwarnuj

mje pšchede wšchitkim šlym; swarnuj moju dušchu; swarnuj mój wonkšhód a nutskšhód, wot nětk hač do wěčnosće.”

„A do rukow wšmi kij a mjecz Božeho šłowa, na tón šo sepjeraj w dobrnych a w czežkich dnjach, i tym wojuj pšchecziwo czertej, šwětej a czełnym lošchtam, kiž chzedža tebje wotwjesč wot praweho pytanja teho, šchtož je horjekach.

„A sprawnemu dawa Bóh radjenje. „Pytajecze, taš flubi, a wy budžecze namafacž.“ Po wojowanju jow, kónowanje tam, po poniženju jow, powyščenje tam, po dželenu jow, šašowohladanje pšchi Ješuŝu.

Kaš budžemy šo wješelicž
Hdnž budžemy tam domoj pšchińcž,
Hdžez b'džemy w krašnym towaštrowje,
Kiž budže tracž nam wobštajnje.

O Knježe Ješu, pomhaj mi,
So dzeržu šo cze we wěri;
Dha šbóžny šlym ja hižo tu,
A junu tež tam we njeby.

Samjeń.

Šykorá-Minakaŝki.

Lutheršy Šłowaŝojo w rošpróščenju.

(Pofracžowanje a škónčenje.)

Wo tym šhromadnym šluttu šo w pišmach šezehowaze powjeda: Wikar w Šlatinje běšche czežku šhorošč pšchětral, njemóžesche paš tola šwojemu dwojakemu šastojuštrowu jako předaš a wucžet přjódkštacž. Wón mějesche 62 džeczi w šchuli a 18 pofracžowanškich šchulerjow rošwucžecž. Nimo tuteje polneje šchulškeje wucžby mějesche hišcže w štatnej šchuli w Trybišchonje na 36 džeczi a 15 pofracžowanškich šchulerjow w naboženje wucžicž. Tole dželó, polnu mužštu móż napinaze, bu hišcže pomjetšchene pšches duchowne šastojuštrowo, kotrež tón šamj wikar tež šaštaruje. Šbóžu njedželu dyrbi wón předomwč a ma we wošadže wšchitke šastojuške džela wobštaracž. Wošada wšchaf je jara šhuda, ale ma tola wjele duchowneho žiwjenja. Kunjež žyrkej maš njeje, njewopšchimuje dušdu wopštarjow, šo dyrbja ludžo pšched durjemi a wofnami štejecž, šo bychu Bože šłowo šlyšcheli. Na šwjatej Božej wječeri šo w šašbženym lěče 989 wobdželi, t. j. 125 dušchow, po tajkim ličžba, kotraž šo porědko w našchich wošadach dozpije. Šchcženych bě 45 džeczi, konfirmowaných 13, wěrowaných 6 porow, šhowaných 24. W lěče nušne wuporjedženje žyrkowe wošadže wulku czežkotu napołoži; hdnž je i wokrješneho šonda tež 50 šchěšnakow podpjeru došala, šo porjedženje šame na wjazy štow šchěšnakow wobličžuje a wošada je taš šhuda, šo i wulkej nušu šwój pšchinosčk, 240 šchěšnakow wucžinjazy, i došhodam wikara šwjedže. W nalěčžu nimale wšchitzy i dželu šhmani wobydlerjo přecž cžahnu, šo bychu w bohatej ungarškej dolinje i polnym dželom abo w městach šebi telko šašlužili, šo bychu dawki šaplacžili a najnušnišche šredki šebi ša šymu nakupicž móhli. Špocžatk oktobra šo mužojo a mlodži ludžo je šwojej šašlužbu domoj wróčža, potom šo šchulške, štatne a žyrkwinske dawki šaplacžuja a taš a bėrny ša šymiški cžaf šo šhromadže wožu. Šo šu tuczi ludžo jara hubjenje žiwi, dopošašuje wulka ličžba šemrjetnych džeczi. Wot 40 narodženych džeczi w pšcherěštu dozpije jenož něhdže 12 12. lěto, w kotrymž šo tam konfirmiruja; ša to paš šu tute 12, taš tamnišchi duchowny wupraji, potom tež twjerdži.

Druhe wikariatštwó w Šilkrinje je po hušcžiškim pšcheměnenju škónčnje šhmaneho šašupjerja došalo. Tón předuje w šlowjanškej, magharškej a němiškej ryczi a pišche, šo šu wšchitke Bože šlužby derje wopštane. Dokelž ma modleška šala jenož 60 městow, je na šlowjanškich Božich šlužbach i wjetšcha pšchemala. Tón rum je tež maš doštojušy a jara nušne by bylo, šo by šo tudy tež jednorý, tola wudošahazy Boži dom natwaril. Šwarški šond wucžini hašle 481 šchěšnakow: wón pšchisporjenja potrjeba. Šdiaspora ji tam šhětro rošpróšchena; pšchi tym pšchisšhadžuja wošadne štawy hušto a rad i najdašchich wšow. Šmandželškej, kotražž 24 kilometr wot Šilkrina šdalenaš bydlitaš, hižo šobotu pšches hory pučžujetaš, šo byšchtaš tam njedželu w prawym cžafu i Božej šlužby byloj. Ale tež tón wikar rošpróšchennych pilnje wopštuje, wot-

měwa i tymi ludžimi w jich domach domjaze Bože šlužby a rošwucžuje džeczi, rošdželuje lutherške špišy, trošchtuje šhorých.

Šohladašmy hišcže na Debreczin, na wulke měšto wošbrjedž daloškeje plódnje ungarškej doliny. Tam je 52000 wobydlerjow; dokelž šo wot nich 44000 i reformirškemu wušnacžu wušnawa, je šo to měšto šamo „kalwiniški Rom“ mjenowaš. Lutherškich je něhdže 900, i nich $\frac{3}{5}$ po magharškej, $\frac{2}{5}$ po němiškej ryczi. Šim šo wo to jedna šwoju lutherštu žyrkej šdžeržecž. Šo paš šebi niž jenož pjenježnych woporow, kotrež pšches jich moži džeja, žodo, ale to jm tež njepšchecželštwó reformirškich pšchijneše, šo dyrbja pomožy lutherškeho kašchčža Božeho hladačž.

Šteho šašo pšojnaječže wulke dželanške polo lutherškeho kašchčža Božeho. Škaš daloko tež tole polo wot naš leži, dyrbi tola našchej wutrobje bliške byčž. Špšchetož cži Ššłowaŝojo w ungarškej maš tu šamu wěru kaš my; jich czerpjenja, kotrež maš pšches magharštu džiwošecž pšchecžerpicž, dyrbja naš i wutrobnej šobuželnošczi namabicž. Wjušche teho je tam wjele němiškich šaštojušnikow a dželacžerjow; jich tola tež je šymnej krowju na žuše wěruwušnacžža šhubicž njechamy. Šteho dla pšchezo šašo rěka: pomhajecze šobu, hdžez a kaškulž šamóžecze, šo šo njeby našcha wěra a našcha rěčž podklocžila pšches džiwich Magharow!

— Š ó n ž. —

Špěwaj a dželaj.

My šnajemy wšchitzy to rjane pšchisšłowo, w kotrymž mamy žyše prawidlo našcheho šejšškeho žiwjenja. Šchtož tole pšchisšłowo prawje wopomni a w šwojim žiwjenju wěrne šcžini, tón budže tež prawje šbožowny, pšchetož wón dže pučž šwojeho podrožništwó po Božej woli a poštajenju. Wo tym wažnym pšchisšłowje je pšched krotkim duchowny Šuštaw Štruda knižku rošpominanjow wudaš, kotrež šu ša wšchitkich šwěrných šchecžšijanow rjane pošašma, taš dyrbja šo teho pšchisšłowa džeržecž a po nim cžinicž. Duž chžemy našchim lubym cžitarjam tele wažne a dobre rošpominanja podacž. Špišacžel dželi šwoje rošpominanja do šhóč dželow i tym, šo wón tej šłowje špěwaj a dželaj najprijedny wošebje wukladuje a a škónčnje wobej šłowje jako šhromadne pšchisšłowo došladnje rošpomina.

Špěwaj!

Špěwaj! modl šo! Na wšchelake wašchne šo nam tole napominanje doštanje. — Škaš ša wěru, mamy my tež ša modlitwu, teje wěry plóda možu i došom, šhromadu šwědkow wokoło naš. Škaški modleš bėšche tón Knješ Ješuš, kiž je šapocžatk a kónž našcheye wěry. Šoniž jehó i šempla njewuštorežichu, bėšche jehó wašchne na šabbacze ša wošadu šo modlicž. Škaš hušto by ša blišdom šedžal a hdnž by ludej blišdo kryš, by jėdž braš i džakowanjom. Špšchi Šazaruškowym rowje, w šahrodže Šethšemane, na šchžžu šo wón modlešche. A hušcžišcho šo nam wo nim powjeda, šo wón do šamotnošcže, do pušcžiny abo na hórki džěšche, šo by šo modliš.

A taš šašožer a šrednik noweho šłuba taš šu šo wšchitzy wulzy štareho a noweho šłuba šwěru modlili. Šwješ wěryšluttami Šbrahama njeje došproščenje ša Šodom a Šomorra najmjėnišche. Šchtož žiwjenje a šluttowanje Šbójašowe šnaje, njemóže šabncž, taš tónle wotročž Boži a wódžer Božeho luda w bitwje i Šmaleštitištimi ša išraelški lud je šwojimi i žohnowanju a modlenju pošbėhnyemaj rukomaj šo hėdžesche. Šwšchitzy profetojo šu šo wo šwój šhablazhy lud niž jenož i poštutnym předomanjom, ale tež i modlenjom prózowali. A cži šapošchtošlo cžinjachy, šchtož jedny i nich šchecžšijanam pšchifaš, woni modlachy šo bješ pšchecžacžža, taš to lišty noweho štestamenta wobšwědcžuja.

Šnjedyrbjeli po thč šwědkach cžinicž w modlenju? Šabo mamy w našchim žiwjenju a w našchim cžafu mjenje pšchicžiny i modlenju?

Ššalmištej wupowjedachy njebješa Božu cžecž, jako wón w nožy njelicžomnym hwěšdam šo šwěcžicž da a na škónčto šebi pomyšli, taš wone rano i wulkej jašnošcžu a nowej možu ššhadža. A my šmy pšches wědomnošcž rošwucženi, šo je hwěšdom i najmjėnišcha 150 krotč wjazhy hač našche wóčžto wišdži; šo je našche škónčto jenož bješ jich wjele a wjele wjetšchimi; šo kóžda hwěšda šwój pučž dže a šo je to wšchitko hač na šekundu wulicžecž. A to móhli my šymni a němi wostacž? Šo my ničšo njecžujemy wot tej njekónčnošczi? Šo njebchmy šačžuli, šchto wšchehomž rěka a šchto bójška mudrošcž šamóže? Šo njedyrbjeli i Šobu šo modlicž, kiž to wšchitko cžini?

Jim Bóh tón Njes bohacze narosć dał. Lubi herbizy ratarjo! kohož je Bóh tón Njes žonował, tón wotewé tež swoju ruku a wopruij něšto! My mamy šhromadny štuff, ja kotryž dyrbymy jako Šerbja w jenej myšli štuffowacž — to je našch narodny štuff „Maczičneho doma.“ Njesabudže na njón, hdyž seže wy brali wot Božeje dobroty a wopruije šcherpatku s tym słowom: Bohu k czesći a Šerbam k wužitku!

— Ewangelsto-lutheriski Boži kascež, kotrehož štuffowanje šmy w nastawku wo Šlowakach w rospróschenju wopisali, je psched krótkim dwazytu rosprawu swojeho štuffowanja wudał. Wón je s bohатыm žohnowanjom sažo léto štuffował a ewangelsto lutheriske wošady podpjerál w Bayeriskej, w Elfaš-Bothringiskej, w Hannoveriskej, w Morawiskej, we Wuheriskej, w Šlawoniskej, w Čžešiskej, w Ameryze, atd. Podpjerow je šo sažo wudželišo 15290 hriwnaw. Wone šu wěšće wjele duchowneho žohnowanja nješte do podpjeranych wošadow.

— Šswoje sežehwki směja, wólby do šhěžorstwoweho šejma hiščeje sa wšelakich, kotřiž šu šo do powróczazeho lěhwa sozialdemokratow wotedali. Čži mjenujzy, kotřiž šo nješu jako šobustawy wojeřskich towarštwow hańbowali, šwoj hlóš sozjaldemokratej dačž, dyrbyja šo s wojeřskich towarštwow wusamknyčž. Pschetož šchtóž štronje šluscha, kotraž chze šhěžora a krala s tróna štorčičž, nje-móže šobustaw byčž šhěžorej a kralej šwěrneho wojeřského towarštwu, kotrež ma sa šwój přeni nadawč wótčžinske šwyšlenje haječž a pošlyničž. Wošebje šrudnje pač je, hdyž šlyšchimy, šo šu šo tajzy ludžo tež w našch štronach namakali. Wšchitke pschedšydstwa wojeřskich towarštwow pač kručže napominamy, šo bychu šo sa tym wobhonili, pschetož jow by liwóšć na wopacžnym blaču byla, jow dyrbi šo kručže postupowacž pschecžiwu tym, kiž šu šwój wojeřski šlub škamali.

— Duchowny wodžet šwjaska ratarjow šnes s šloez je wumrjel. Wón ma wulke šašlužby wo ratarštwu a wošebje wo šarjadowanje šwjaska ratarjow. Wón běšče muž, kiž je šwoje mozy, haj šwoju štrawosć woprowal, šo by šo ratarštwu w jeho něčžičkej nušy pomoz pschinyšla. Psched něšto čžasom je wón pschednošak w Budyščinje džeržal a šu jeho wěšće tež mnošy herbizy ratarjo šlyšcheli. Němžy ratarjo jemu džakne wopomnjecžo wobšhowaju, Čžežto budže w šwjasku ratarjow jeho město wupjelničž.

Zadanje po njebjeskim Zionje.

Hlós: O ty lubosć psche wšchu měru.

Zionje, ty krašne rjane
Město Bože požadam,
Wot jandželow šanosch'wane
Šherl'sche njeb'dža škóncžene;
Kač šo šlyščeža tvoje murje,
Kiž tón Njes šam twariš je!
Wocžiu wrota, wotewé durje!
Šjeiw nam šwoje wješe!

Ač hdy budu ja tam šhodžičž
Tam psched Božim woblicžom?
Š pobožnyhmi tam šo wodžičž,
Njebjeski tam widžičž dom?
Kiž tam šhwalbu šanoschecže,
Š wami šobu šanoscham;
Hdyž mi napšhecžiwu džecže,
O kač šbožny budu tam!

Kad byl, Zionje, we tebi
A we tvojej krašnosći,
Wutrobnje to žadam šebi,
Po tebi šo štyščeje mi,
Šróna prawdosće šo šwěčži
Tam w šlyščežu njebjeskim
Ša wšchě lube Bože džecži,
A ja pschindu šobu k nim.

Wopšhijecž w tutym čžasu —
Ač to hiščeje njemóžu,
Kač budže na Božim kwapu,
Na kotryž šo wješelu,

Šehnjo je tam město šlónza,
Kiž šo ženje nješkowa,
Wumoženyh nima šónza
Šašnosć jeho woblicža.

Duscha šo na pastwje wodži,
Ženje njeje šyta tam,
W nowym wješlu pschezo šhodži,
Kiž je šhotowalo nam
Šehnjo. Ša šej žadam štanecž
Š teho šleho šwěta tam,
Do Žionškich domow čžahnyčž
A jehnjecžowym kwapnym dnjam.

Ernst Šelaš.

Něšto k rošpominanju.

Dwazyčzi millijonow a tola žane šbože.

Bohаты Króšus šebi myšlesche, šo budže jeho mudry Šolon jeho bohastwa dla šbožowneho šhwalicž; Šolon to nječžinjesche. Ale tež dženska hiščeje je dosčž ludži, kiž šebi myšla, šo móže jim bohastwo to žadane šbože pschinyšć. Štalški Šamana 20króčžny millijonar drje hinał myšlesche, hewak njeby šwojemu žiwjenju šam šónž ščinił. We wulkim wješbje, kotryž běšče hižo psched dwěmaj lětomaj na šwojim kuble natwaricž dač, šapali wón hromadu wuhla a kucžla, kotruž běšče pschihotowal a dychašče na šožu ležo morjazy dym do šo. Kač šbožowneho čžini čžłowjeka na wopak špokojna wutroba a nadžija wěčžneho žiwjenja.

Słowo serbskim towarštwam!

Dawno hižo žadachu sebi serbske towarštwu, šo zjenoćić k jenemu cyłkej, šo zhromadzić do jeneho kruteho móčneho zwjazka. Tute žadanja bliža šo k dopjelnenju! Šlubjenja, zawdate zańdženu njeđzelu w Njeswačidle, štajamy bjez komdženja do skutkow. Rjanym słowam dajmy scěhować hišće rjeniše skutki! Serbske towarštwu, narodne, špěwanske, burske, nalutowańske abo kajkemužkuliž nadawkej scě šo hewak zjenoćili, Was wšech napominamy, zamkńće šo hromadu k pilnemu džělu za čestne wobstaće našeje lubeje serbskeje narodnosće, za zakhowanje našich najdrožšich narodnych kubłow. Žiwjenje a byće našeho maleho serbskeho luda steji na skalnym podložku Božeho słowa; pobožnosć, kraloswěrnosć, lubosć k wótčini, dželawosć a zlutniwosć šu jeho dawno připóznate počinki, runja šylnym murjam wobdawaju wone našu narodnosć. Je zakhować dyrbi być jenički zaměr našich prócowanjow! Přede wšem pak budžemy šo zdalować wšech politiskich prašenjow!

Bjez komdženja hotujemy šo, naš nadawč dopjelnić a wobročamy šo z tutym na wšě serbske towarštwu, zo cheyli skerje a lěpje wo tutej naležnosći pojednać a sebi wuzwolić z pošnomocu wuhotowanych zastupjerjow. Kónc tehle měsaca abo zpočatk přichodneho zwołamy jich do Radworja (za tute městno smy šo skónčnje rozsudžili), zo bychmy tam dokładnje wuradžowali wo „Zwjazku Serbskich Towarštwow“, wo jeho zarjadowanju, nadawku a postupowanju. W bližšich dnjach rozesćelemy na Was, tak daleko kač Was znajemy, nadrobne přešrošenje.

Štawy serbskich towarštwow, mužojo serbskeho luda, wopomńće, zo je přede wšem Waša winowatosć, muž při mužu wustupić za krasne horka špomnjene zaměry, teho dla dajće spadnyć wšem maličkostnym nahladam.

Nakhwilne zarjadnistwo
wubjerka „Zwjazka Serbskich Towarštwow“.

Lubi Šerbja! Budže Šerbja! Šerbški dom ja Waš! Duž škladuječe ja njón po Wašchim šamoženju hnydom, burja a měščeženjo, wucženi a njewucženi, štari a mlodži, mužšy a žonišce, a šberaječe ja njón pišhi jubilejach, pišhi kwapach a šchecžinach, pišhi šwjedženjach a šhadžowanlach; škladuječe a šberaječe! A Wy, kiž wotšasjanja ščiniče, wotšasaječe na přenim městnje ja Wašch „šerbški dom“ w Budyščinje! Budže šwěrní, woprawdžičži Šerbja!